

Geen vragen?

Alida Groeneveld

'Die mensen hebben toch geen geloofs- en levensvragen?', zei hij. Hij was lid van de kerkelijke gemeente waar ik tot ruim zes jaar geleden predikant was. Ik had mijn overstap naar de verstandelijk-gehandicaptenzorg, waar ik als geestelijk verzorger zou gaan werken, zojuist bekendgemaakt. Ik slikte mijn verontwaardiging in en vroeg door: 'Waarom denk je dat? Hoe kom je tot zulke uitspraken?' Hij zei dat hij zich niet kon voorstellen dat mensen met het ontwikkelingsniveau van een vijfjarige verlieservaringen kunnen hebben. 'Als ik de mensen met Down op de televisie zie, dan is hun leven een vrolijke boel', voegde hij eraan toe. Zijn reactie verhelderde voor mij veel. Het was een aaneenschakeling van vooroordelen, aannames en onbekendheid met de doelgroep, aangevuld met een enkel tv-programma waarin mensen met een verstandelijk handicap optreden.

Mijn ervaring toen was nihil. Nu zou ik hem het verhaal van Laurens (24) vertellen, die al zo'n vijftien jaar 'in zorg' is.* Hij is bekend met een licht verstandelijke beperking, autisme en woedeaanvallen. Zijn ouders hadden hun handen vol aan hun eigen problemen, waardoor zij Laurens met al zijn beperkingen niet konden bijstaan. Voor Laurens volgde een hele tocht langs crisisopvang, behandel- en woongroepen; hij is de tel inmiddels kwijt.

Hij komt wonen op een groep waar ik de vaste geestelijk verzorger ben. Laurens is wantrouwend: weer een nieuw gezicht, wat moet zij? Als ik uitleg dat ik 'niets moet' en dat hij over alles wat hem bezighoudt kan vertellen, ontdooit hij. Bij mijn tweede bezoek haalt Laurens fotoalbums uit de kast die we samen doorbladeren. In stilte dank ik de begeleiders die in de voorgaande jaren de moeite hebben genomen om foto's te maken bij verjaardagen, kerst en uitstapjes en deze ook in te plakken. Hoe vaak is het verleden niet een zwart gat? Zo heeft Laurens, hoe fragmentarisch ook, toch zijn eigen verhaal.

Gaandeweg onze gesprekken durft Laurens te praten over het contact met zijn vader dat niet goed verloopt. Hij vertelt over zijn moeder die ongeneeslijk ziek is. Over de vrienden die hij nooit heeft gehad en over zijn pestverleden. 'Voor wie ben ik belangrijk?', vraagt hij zich hardop af. 'Mijn persoonlijk begeleider doet moeite om een vrijwilliger voor mij te vinden – om eens mee te winkelen of om oud en nieuw te vieren – maar het lukt niet echt.' Als dit geen grote levensvragen zijn, dan weet ik het niet.

Als de frustratie hierover bij Laurens hoog oploopt, sneuvelt er weleens een ruit. Hij heeft ook goede momenten, waarin hij zijn gedachten verwoordt in poëzie. Teksten met dromen ('Wie ziet mij als volwaardig mens die meetelt?') en jammerklachten ('Ik voel mij zo verdomd alleen'). De dominee in mij herkent hier de psalmen in die ook het hele leven omvatten en dat vertel ik hem ook. Dat vindt hij interessant. 'Zou ik voor God van waarde zijn?', vraagt hij zich af. Samen maken we plannen voor als hij weer wat stabielere is dan nu. Laurens wil in de kerk zijn vragen stellen en ook zijn poëzie voordragen.

Drs. A. Groeneveld is geestelijk verzorger bij zorginstelling 's Heeren Loo en redactielid van dit tijdschrift.
E-mail: alida.groeneveld@sheerenloo.nl.

* Naam gefingeerd.